

Iz naše organizacije.

Društvene vesti.

+ Vabilo k društvenemu zborovanju logaškega učiteljskega društva dne 9. julija t. l. na Rakeku v šolskem poslopu, ki se prične ob 9. uri s sledečim sporedom:

1. Poročilo g. tov. nadzornika z ozirom na nadzorovanje šol v okraju.
2. Volitev stalnega odbora.
3. Volitev knjiž. odbora.
4. Volitev dveh delegatov za zborovanje UJU v Celju.

5. Statistično poročilo o prosvetnem stanju našega okraja poroč. tov. R. Žnidaršič.

6. Volitev razsodišča.

7. Prosti predlogi, ki se pa imajo javiti vsaj do pričetka zborovanja predsedstvu in sicer pisмено.

Kdor želi skupni obed, naj se javi pri tov. Šulerju pravočasno.

Vabljeni so vsi člani in radi važnosti tudi učenci, ker ima zborovanje vsled prvih treh dšsk programa obenem značaj okrajne učiteljske konference. — Odbor.

+ Društvo upokojenega učiteljstva je imelo svoj občni zbor dne 8. junija t. l. Po primerni otvoritvi predsednika je poročal tajnik A. J. in nam povedal v glavnem, da se je društvo celo leto trudilo za zboljšanje našega gmotnega stanja in je odbor storil kolikor je bilo le v njegovi moči. — Odbor je imel opraviti tudi z razdelitvijo milostne podpore, katero je društvo v jeseni prejelo od ministrstva za socialno politiko. S solzami očmi veselja se je nekaj vdov in sirot zahvaljevalo odboru za to darilo, kajti nekaj jih je dobilo po tisoč kron in še več. — Kot dobrotnika društva se je skazal tudi ljubljanski magistrat, ki je v Ljubljani bivajočim članom dal goriva po znižani ceni; hvala mu! Med letom so umrli trije člani, po katerih so dobili sorodniki 738 kron pogrebne podpore. Pristopilo je v društvo 13 članov, med temi 6 iz Murske - Sobote, a tudi izključiti jih je bilo treba par malomarnih. Pravih članov je 128, podpornih 18, ki so res hvalevredno podpirali društvo. Vse poročilo se je vzelo na znanje brez razprave.

Blagajnik S. P. je poročal o društvenih dohodkih in stroških. Zdatnejši stroški so bile pogrebne podpore, tiskovine in večkrat zvišane poštne pristojbine. Neizogibno nam je zvišati vplačila za smrtne slučaje in pristopnino. — Prejemkov je bilo 2487 K 55 v. Izdatkov 1697 K 50 vin. Prebitka pa 790 K 05 vin.

Gg. Gantar in Klinar sta potrdila, da so račun v najboljšem redu.

Na podlagi pravil § 5 a in § 10 c predlaga blagajnik, da se zviša prispevek 2 K 60 vin. na 1 in pol dinara ali 6 kron; pristopnina 1 K pa na 5 dinarov.

Novi člani se sprejemajo v društvo tekoma enega leta potem, ko so stopili v pokoj in še niso 70 leto starosti prestopili. — Na predlog predsednika se da tajniku za preteklo leto nekaj nagrade.

Na predlog g. K. pridejo z vsklikom v odbor, ki se sestavi sledeče: Lokar Ivan, predsednik; Puncih Simon, podpredsednik in blagajnik; Breznik Martin, tajnik; Gantar Ivan, namestnik tajnika; Marout Minka, namestnica blagajnikova; Javoršek Anton, odbornik; Kavčič Fran, odbornik. Pregledovalca računov postane: B. Krenar in J. Benedek. — Na to se seja zaključil. S. P.

+ Učiteljsko društvo za okraj Sv. Lenart v Slov. goricah je zborovalo 8. t. m. pri Sv. Juriju Sl. g. pri prav povoljni udeležbi, odsotni so se opravičili. Po predsednikovem pozdravu se najprej spominja društvo svojih vrlih, ki jih je smrt poharala: 3. aprila t. l. je umrla v Ljubljani pri starših tov. iz Sv. Ruperta Sl. g. Pavla Jakopc; 6. aprila t. l. nam je zaspala bivša učiteljica Z. d. blaga nadučiteljica gospa Ljopiha Ješovnik v Sv. Ruperta Sl. g., prava krušna mati tovarišem (icam) in 23. maja je v Mariboru zaspala s svojim dojenčkom gospa Ljudmila Lavrenčič, roj. Urh, bivša učiteljica v Sv. Juriju Sl. g.; blag jim, časten spomin! — Nato se prečita dopis g. nadsvetnika dr. Jos. Kronvogla poslovivši se od nas iz Sv. Lenarta ter se zahvaljuje za sožno delovanje, ker je bil pozvan v Maribor. — Predsednik pohvali marljivega pevovodjo Jos. Veharja za njegovo disciplino in vztrajnost, pevce pa za lepo slovo in trud; le tako naprej! Njegov poročilo o širšem in ožjem sosvetu v Ljubljani se vzame na znanje, društvo izrazi željo, da se mora zadobiti pravica zak. dvojicam in da demokratska država ne sme tpeti tajnosti. — Zapisnik suščevega zborovanja se odobri v polnem obsegu ter razmotriva podroben učni načrt zemljepisja in zgodovine za naše in 5. razrednice po tov. C. Vobiču in D. Jakopc. — Tov. M. Perger poroča o zgodovini v globoko zamišljeni tvarini, sestavljeno po lastni izkušnji in prepričanju, originalen spis, ki je žel splošno zanimanje in priznanje. — Tov. F. Jakopc je predaval o določeni in podedovanju spola pri rastlinah, živalih in človeku, umstveno delo bakterijologov: učeno delo, opazovanje istih mnogih let je učinkovalo zelo počeno na poslušalce in radovalnosti se je deloma ugodilo. V zahvalo se mu je s ploskanjem priznalo. — Predsednik se je še spominjal društvenih zaslužnih ustanovnikov, tu pomolimo nadučitelja Matevža Rajšpa in bivšega člana nadučitelja Petra Pavlina, katerih grob so društveniki obiskali in rožice na nje položili. —

V gostilni Franje Kranjca se je izpregovorila se marsikatera želja in spodbuda za vneto narodno delo. — Delegatom za Celje sta določena predsednik Kranjc in ravnatelj Koplj.

+ Učiteljsko društvo litjskega okraja je dne 4. junija 1921. zborovalo v Ljubljani na 1. mestni deški ljudski šoli na Ledini. Sešli smo se najprej pred državno tobakno tovarno, katero smo si nato ogledali v 2 skupinah. Tu smo videli razne moderne stroje, prepariranje najrazličnejših vrst tobaka, kakor tudi izvanredno spretnost človeškega mehanizma — ondornih delavk. Tem potom bodi še enkrat izrečena najlepša zahvala g. ravnatelju Mandelju, ki nam je dovolil ta vsekakor jako zanimiv ogled. — Nato se je na zgoraj omenjenem mestu vršilo zborovanje, katero je otvoril predsednik s primernim pozdravnim govorom. Veselje je bilo ozreti se po članah, ki so bili kaj častno zastopani. Tega zborovanja se je udeležilo tudi učiteljski zbor 1. mestne deške ljudske šole. Prvi referent, tovariš Janko Blagajne, nas je v jako zanimivem predavanju vpeljal v sedaj aktualno vprašanje: »Deška ročna dela v ljudski šoli«. Podal nam je lepo sliko kako naj bi s tem poukom pričeli in ga po posameznih krajih razmeram primerno gojili.

Tema govornika je sledila tovarišica Franja Jankovičeva o »Delovanju učitelje na izvenšolskem polju«. Po kratkem in jedrnatem uvodu prečita dopis, ki ji je bil doposlan od »Društva slovenskih učiteljev«. Po živahni debati se sliče naslednja resolucija: »Učiteljice rade delujemo v snislu govora, ki ga je pri posameznih društvi imel g. poverjenik, dvornj svetnik dr. Skaberne. O tem delovanju pa se principijelno poroča edino poverjenstvu UJU.« Nato predlaga tovarišica Zinka Vrščajeva, naj si osnujemo »Gospodarsko-gospodinski odsek«, v kojem bomo skupno razmotrivali svoje potrebe in težnje te vrste. V ta gudek se izmed tovarišič izvolijo tako te-le gde: Franja Jankovičeva, Ivana Dolinarjeva, Zinka Vrščajeva, Zinka Furlanova, Vera Tancigova in Vida Knešlova. Resolucije glede učiteljic, ki so poročene z državnimi uradniki se opuste, ker je v tem oziru že vse potrebno ukrenil širši sosvet poverjenstva UJU. Za delegacijsko zborovanje, ki se vrši v 1. polovici septembra t. l. v Celju, se izvolijo kot delegata gde. Zinka Vrščajeva in nadučitelj B. Andoljšek. Poleg imenovanih dveh tovarišev se jih oglasi še več, ki se istega iz lastnega nagiba udeležijo. — S tem je bil dnevi red na splošno izčrpan. Sledilo je še nekaj pojasnili o raznih internih zadevah, na kar je predsednik zaključil zborovanje. Prihodnje zborovanje se vrši kmalu po pričetku novega šolskega leta. — Tajnik.

+ Učiteljsko društvo kranjskega okraja je zborovalo 2. junija 1921 v Kranju. Od 106 članov je bilo navzočih 82. Po pozdravu poda gospod predsednik poročilo o svojem delovanju v okrajnem šolskem svetu kot zastopnik učiteljstva. Misli so se razpredale v končno njegovo mnenje, da naj bodo zastopniki učiteljstva vedno le v sredini okraja, ker le tamkaj zamorejo o pravem času in večkrat celo v zadnjem trenutku umetiti pravo smer v stanovskih ali posameznih osebnih zadevah. Da se učiteljstvo ne strinja z njegovo trditvijo, so pokazale želje večine navzočih, ki je per aklamacijskem postavilo kandidata dose-danega zastopnika g. predsednika Cuznarja, namesto sed. nadzornika pa nadučitelja Josipa Lapajneja iz Crkeli.

Iz tajnikovega poročila smo doznali, da je koncertna turneja donela nad 6000 K, ki smo jih podarili, Dijaški kuhinji v Kranju in Učiteljskemu konviktu v Ljubljani. Brezobrestnega konviktovega posojila je podpisal naš okraj ca. 80.000 K. Žal, da se je ta akcija omejila največ le na kamniški in naš okraj. Skoro vsak stan ima v centralah svoje »domove«, le mi učitelji, čakajmo na kralja Matjaža! — Politično nestalno vreme nas je hotelo znova osrečiti z nadz. Karlom Simonom. Ker smo ga pa z našimi protesti izza društvenega zborovanja v Luki onemogočili, ga je vlada poslala v Radovljico, nam pa je dodelila nekega Forti, Lužarja, ki je ravnotako neslavno zginit, kakor je bilo neslavno vse njegovo poslovanje. Organizacijski sklep v nepri-znanju začasnih nadzornikov se je korenito in z jekleno voljo uveljavljal. Tudi volitve v višji šolski svet so dokazale neoporečno disciplino. Ga. Janja Miklavčičeva je bila izvzeta kot zastopnica učitelj. v višjem šolskem svetu iz vrst naših društvenikov. Da bode mogla sčiniti tudi po-deželjsko učiteljstvo in zastopati interese kmeč-kih šol, želimo, da se oživi v delo in razmere izven mesta, kjer ljudstvo ne išče učitelja, da bi ga poučevalo, izobraževalo, temveč se revež sam peha za onim drugim, večkrat z najneugodnejšimi uspehi, ki bi se mu naposled zamogli šteti v zlo, neupoštevaje okoliščine njegovega prizadevanja. Naj vendar nihče ne zahteva, da kosim travnik, če nimam upanja, da se vreme zjasni, ali da zasajam zelnik, če mi dež ne priliva sproti malim sadikam. Zastavi naj v višji šolski svet ves svoj vpliv, da se med letom ne bode nepotrebno menjavalo učiteljstva, kar povzroča le nerede, male uspehe in večne premenjave ur-nikov (ročna dela, telovadba). Učiteljstvo, ki se poteza za posamezna učna mesta, naj skuša pre-pričati, da vsi ne moremo biti v mestih, njih ekolici, ali pa ob železnicah. Naj li prihajajo na deželo le najslabše učne moči? — Poročilo se začasno pomudi tudi pri naših predstojnikih, zla-sti g. nadzornikih. Napačno tolmači naše razme-

re napram njim, ki se zaveda, da jih je rodil naš mnogoletni organiz. boj, a jih obenem kot le-nun izigrava stann v sramoto, svoji vesti v bre-me in v zlo najbližji bodočnosti. S podvojeno silo — treba, da delamo! — V okraju se je letos razširilo več šol, kar so naši gotovi neprijatelji izrabili, da so lopnili i po nas, ki se osamosva-jamo. Hujskanje bi utegnili roditi najtežje po-sledice, da nismo znali omejiti sovražne nakane. Največje priznanje v tem boju gre našemu gosp. okrajnemu glavarju in nadzorniku, ki sta z želez-no pestjo ščitila šolo in učiteljstvo. Prepričali smo, da v Predoslihih niso razdejali nadučitelje-vega krasnega pohištva, da v Predvoru novo-dolli učitelj ni bil od nahujskane mase napaden, da se je zaustavil v Cerkljah šolski »štrajk«. Ker odgovarja razširjanje šol zahtevam našega šol-skega zakona in socialnim potrebam učiteljstva, naj bi v bodoče učiteljstvo ščitile tudi organiza-cije. Kot 1 mož bi mi morali stati za vsakim našim članom. Glejte tiskarsko organizacijo in vi-hre, ki nastajajo, če je posamezniku prizade-jana le najmanjša krivica. Strmino se krepkeje, da bomo v svobodni domovini res svobodni dr-žavljeni, v svobodni šoli — svobodni učitelji!

G. blagajnik Sepacher prosi, da se članarina plačuje po šolskih vodstvih, če mogoče redno v mesečnih ali četrtletnih obrokih. Društveno pre-moženje je dokaj povoljno. — Ko se stavijo in vsprejmejo kandidatne liste v posamezne odseke za glavno okrajno učiteljsko skupščino, se izvoli po listkih sledeči odbor: g. Luznar, predsednik; Janja Miklavčičeva, podpredsednica; Jos. La-pajne, tajnik; Sepacher, blagajnik; ga. Slaparje-va, g. Brtonec in g. Zahradnik kot odborniki.

Pri zborovanju v Celju bodo zastopali naš okraj Jos. Lapajne, Franc Rojina, A. Lajovic, Janja Miklavčičeva.

Med slučajnostmi se vsprejme tajnikov pro-tesit proti sklepu Beogradskega učiteljskega dru-štva (Narodna Prosveta z dne 22. maja 1921.), ki zahteva, da se učiteljstvo nastavlja »ukaz-nim« potom. Poverjenstvo UJU naj se potrud, da se učiteljstva ne izroči znova v igračo poli-tičnim strankam.

G. ravnatelj Lajovic zagovarja zahteve po zastopstvu meščanskega šolskega učiteljstva v vseh odsekih in korporacijah, kar se pa z ozirom na razmerje napram osnovnim šolam — od-kloni.

G. nadzornik Rus opozarja tov. učiteljice na društvo Kolo slovenskih sester. g. J. Miklavčičeva na narodne vezemine, zlasti one v nekate-rih starih cerkvah, g. Lajovic omenja »počitniška potovanja« glasom Tovariševih dopisov, po predlogu g. preds. pristopi društvo z 1 deležem Učiteljskemu zdravilnemu domu v Slatini, za-vrne se pa neka prošnja za podporo.

Jos. Lapajne.

Iz Jugoslavije.

— Zopet naše plače! »Naš Glas« pri-občuje v svoji 24. številki uvodnik pod naslovom »Šole in šolniki«, v katerem prihaja člankar proti koncu do onega znanega primerjanja naših plač s plačami srednješolskega učiteljstva ter pravi: »Povem, da ima profesor z vsemi študi-jami, solidno izšolan, z vsemi izpiti, ki je krvavel tudi celo svetovno vojno, skozi tri leta svoje službe 2400 K letno manj prejemkov kakor dvajset let mlajši učitelj-začetnik brez izpita, ki ima vrhutega še prosto stanovanje in ev. kurjavo in ve-liko cencijo in tečnejšo hrano na deželi. Učitelj iste starosti pa, ki je med tem že vsa leta služboval, pa presega profesorja v prejemkih okroglo za štirinajststisoč kron letno, in tako naprej. Poznam slu-čaj, ki je principijelnega pomena, da bo imel dijak, ki je padel v gimnaziji v petih predmetih in ki je šel na učiteljsko, ob nstopu službe večje prejemke kakor nje-gov profesor, ki ga je vrgel.« — Tei ne-okusnosti je dodana še sledeča opazka: »Izrečno naglašam, da to ni napad na učiteljstvo, ker jim vse to od srca privo-žimo!« — Člankar samemu sebi ne ve-rjuje pri tej zadnji trditvi. Če bi imel ko-ličkaj čuta pravičnosti in razsodnosti, ne bi se spotikal ob učiteljstvo in njegove plače, ki so mu — kljub vsem zatrditvam — velik trn v peti. Zadnji čas je, da neha vlačiti »Naš Glas« učiteljske plače po svojih predalih in krene v tem oziru na druga pota!

— Poset. Naše uredništvo in strokov-no tajištvo je posetil prošlo soboto g. Milan Rährenović, referent v mini-strstvu prosvete v Beogradu.

— Dopust za sokolski zlet v Osijeku. Višji šolski svet je dovolil učiteljem-So-kolom na mestnih osnovnih in meščanskih šolah, ki se udeležijo sokolskega zleta v Osijek, dopust za čas od 25. junija do 1. julija t. l.

— Pokojnine učiteljskih vdov in si-rot. V ministrstvu prosvete je izgotov-ljen načrt nove naredbe o pokojninah učiteljskih vdov in sirot. Naredba se pred-loži ministrskemu svetu v odobrenje.

— Vidov dan in šolski sklep. V torek, 28. junija t. l. proslavijo ob sklepu šol-skega leta vse šole po mestih tudi Vidov

dan, na deželi pa ta narodni praznik na običajni način, t. i. z mašo in predava-njem o pomenu dneva.

— V Apačah je umrl pred kratkim tja došli učitelj Andrej Gabruč v naj-lepših letih. Pokojni Andrej Gabruč je bil znan narodni delavec iz naše slovenske Koroške, rodom iz Pečnice pri Ledeni-cah član znane narodne rodovine. Po ple-biscitu se je moral umakniti v Slovensko Koroško, ki obžaluje v njegovi izgubi enega svojih najboljših sinov. N. v m. p.!

— Gospodinski tečaj za učiteljice. Poverjenstvo za kmetijstvo priredi v času od 25. julija do 27. avgusta t. l. pet-tedenski gospodinski tečaj za učiteljice na kmetijsko - gospodinski šoli v Mar-janišču v Ljubljani. V ta tečaj se spre-jmajo prosilke pod sledečimi pogoji: 1. da imajo najmanj 5 let ljudskošolske učiteljske prakse in usposobljenosti izpit za ljudske šole, 2. da so s kmetije doma ozi-roma, da so se s kmetijskim gospodinj-stvom že praktično pečale, 3. da so že po svojem dosedanjem delovanju pokazale potrebno zanimanje in voljo za gospo-dinjski pouk, 4. da so iz krajev, kjer je upati, da se najprej ustanove gospodinj-sko-nadaljevalni tečaji in 5. da napravijo koncem tečaja izpit o predavani učni tva-rini in si pridobijo s tem izpričevalo učne usposobljenosti za strokovni pouk na kmetijsko-nadaljevalnih tečajih. Prosilke naj poleg tega navedejo (brez prilog) v prošnji tudi vse druge običajne podatke glede starosti, rojstnega kraja, dovršenih študij in dosedanjega službovanja. V te-čaj sprejete učiteljice dobe v zavodu pro-što oskrbo. Sprejete udeleženke se mo-rajo z reverzom zavezati, da se bodo točno udeleževale pouka in ravnale v vsem po odredbah vodstva. Prošnje za sprejem v kmetijsko-gospodinski tečaj je vlagati naravnost pri poverjenstvu za kmetijstvo v Ljubljani, in sicer najkasneje do 5. julija t. l. Za štajerske učiteljice se bo izposlal potreben dopust.

— Kmetijski in gospodinski tečaj. Prošnje za učiteljska tečaja na kmetijski šoli na Grmu in na Gospodinski šoli v Marjanišču v Ljubljani naj se predlože po-tom dotičnega šolskega vodstva. Prošnji ni treba kolekovati in je vse potrebne podatke navesti brez prilog, kar naj pro-silci utvažejo.

— Proslava Vidovega dne v Celju. Mestna deška in dekliška osnovna šola priredila v celjskem mestnem gledališču na letošnje Vidovo dne 28. junija ob 20. uri slaynostno predstvo. Izvajal se bo mladinski narodni igrokaz »Kralj Matja-ževa vojska« s petjem in plesom v osmih slikah. Igro pripravlja priznani režiser tov. Stanko Gradišnik; pevске točke je pa oskrbel tov. Ciril Pregelj. Igrokaz, katerega je spisala po narodnih pripoved-kah Celjanka, gospa Marica dr. Serne-čeva, ima sledeče slike: 1. na kmetiskem dvorišču: 2. in 3. v kmetiki sobi; 4. v go-zdu; 5. pred puščavnikovo kolibo; 6. pred votlino kralja Matjaža; 7. v kralji Matja-ževi votlini; 8. zopet na kmetiskem dvor-išču. Razum 17 glavnih ulog sodelujejo v igri še vile, vaščani, vaška deca in voj-sčaki kralja Matjaža, skupno 48 šolarjev. Pri predstavi sodeluje pomnožni orke-ster celjske mestne godbe. — Igrokaz se ponovi naslednjega dne, t. j. na praznik sv. Petra in Pavla točno ob 16. uri in bo obiskovalcem omogočen povratek z ve-černim vlakom v Savinjsko dolino kakor tudi proti Zidanemu mostu. Z ozirom na to, da je ta igra izvirna novost in bo sploh prvič na gledališkem odru, vlada za to predstvo povsod veliko zanimanje.

— Vabilo na sestanek vseh prijate-ljev potovanja in »počitniške zveze«, ki se vrši v nedeljo, dne 26. t. m. ob 9. uri dopoldne v sobi 1. a razreda na 1. mestni deški ljudski šoli (na Ledini) v Ljubljani. Spored: 1. Razjasnitev važnosti potova-nja in predlog, kako naj bi se zveza osno-vala. 2. Volitev pripravljalnega odbora. 3. Slučajnosti. Opozorjam na važnost te-ga sestanka, ker se bo osnovala učitelj-sko počitniška zveza, ki bo preskrbovala tovarišem (icam), ki želijo potovati, razne ugodnosti. Še enkrat udjudno vabi Miro-slav Zor, učitelj.

— Učiteljstvo konjskega okraja je izvolilo svojim zastopnikom v okr. šol. svet tov. Alojzija Malenška, učitelja v Konjicah.

— Zglasila za sprejem v 1. letnik drž. moškega in ženskega učiteljskega v Ljub-ljani sprejema ravnateljstvo v nedeljo, dne 10. julija t. l. od 8.—12. ure. Vnaniji učenci se lahko zglasijo tudi pisмено. Učenci (učenke), ki so dovršili s povolji-nim uspehom 4. razred srednje šole (li-ceja) ali zastavni razred meščanske šole, se sprejemajo brez izpita. Sprejemni iz-piti za ostale — ako bo še kaj prostora — se bodo vršili 9. in 10. septembra.